

GÖREVDEN UZAKLAŞTIRMA UYGULAMA REHBERİ





YEREL YÖNETİMLER GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

Bu Rehber, mevcut mevzuat dikkate alınarak hazırlanmıştır.

Bu Rehbere yerelyonetimler.csb.gov.tr internet adresinden ulaşılabilir.



Her hakkı saklıdır.

İÇİNDEKİLER

1. GÖREVDEN UZAKLAŞTIRMA	1
2. GÖREVDEN UZAKLAŞTIRMA TEDBİRİ KİMLERE UYGULANIR?.....	3
3. GÖREVDEN UZAKLAŞTIRMAYA YETKİLİ OLANLAR.....	3
3.1. Yerel yönetimlerde atamaya yetkili amirler	4
4. GÖREVDEN UZAKLAŞTIRAN AMİRLERİN SORUMLULUKLARI	6
5. GÖREVDEN UZAKLAŞTIRILAN VEYA GÖREVİNDEN UZAK KALAN MEMURLARIN HAK VE YÜKÜMLÜLÜKLERİ	7
5.1. Görevden uzaklaştırılanların sosyal güvenlik primleri.....	9
6. GÖREVDEN UZAKLAŞTIRMA TEDBİRİN KALDIRILMASI.....	13
7. MEMURUN GÖREVE TEKRAR BAŞLATILMASI ZORUNLU OLAN HALLER.....	13
8. GÖREVDEN UZAKLAŞTIRMA TEDBİRİNİN KALDIRILMASINDA AMİRİN TAKDİRİ	15
9. SÜRE	15
10. BELEDİYE BAŞKANI VE MECLİS ÜYELERİNİN GÖREVDEN UZAKLAŞTIRMALARI.....	16



1. GÖREVDEN UZAKLAŞTIRMA

Görevden uzaklaştırma, Devlet kamu hizmetlerinin gerektirdiği hallerde, görevi başında kalmasında sakınca görülecek Devlet memurları hakkında alınan ihtiyati bir tedbirdir.

Görevden uzaklaştırma tedbiri, soruşturmanın herhangi bir safhasında da alınabilir.¹

Başbakanlığın 2005/14 sayılı Genelgesinin² 3 üncü maddesinde; “Kamu görevlisi hakkında görevden uzaklaştırma tedbiri, ancak ilgili personelin yürütmekte olduğu görevin yürütülen soruşturmayı etkileyeceği yönünde açık ve güçlü bir ihtimal bulunması halinde uygulanacaktır.” hükmü yer almaktadır.

Görevden uzaklaştırma ilgililer hakkında yapılacak soruşturmanın esenliğini sağlamak amacıyla uygulanan geçici bir işlem olup, bir memurun görevden uzaklaştırılabilmesi için hakkında soruşturma açılması veya mahkemelerce cezai kovuşturma yapılması ve ilgilinin iş başında kalmasının gördüğü kamu hizmeti bakımından sakıncalı bulunması gerekmektedir. Sakıncanın hangi hallerde doğacağı kanunla belirtilmediğine göre bunun tespitinde idareye takdir hakkı bırakmış bulunmaktadır. İdarenin takdir hakkını bu yönde kullanıp kullanmadığının idari yargı denetimine tabi bulunduğu idare hukukunun ana prensiplerindendir.

Dava dosyasının incelenmesinden belediye işletme muhasibi olan davacının belediyede çalışmayan kardeşine maaş nakil ilmühaberi düzenleyerek başka bir kuruma naklini sağlandığının anlaşılması üzerine hakkında soruşturma açıldığı ve İl İdare Kurulunca meni muhakeme kararı verilmesi üzerine adı geçenin görevden uzaklaştırıldığı anlaşılmakta ise de, dava konusu görevden uzaklaştırma işleminin ilgili hakkında yürütülen soruşturma tamamlandıktan sonra tesis edildiği anlaşıldığından bu aşamada görevden uzaklaştırılmasında mevzuata uyarlık bulunmamaktadır. (Danıştay 5. Daire, E:1982/811, K:1983/4210, T:25/05/1985)

Bir memurun, hakkında soruşturma açılacağından bahisle başka bir yerde görevlendirilmesinin söz konusu olamayacağı, 657 sayılı Kanunun 137 nci ve devamı maddeleri uyarınca işlem tesisi gerektiği hakkında. (Danıştay 5. Daire, E:2000/2655, K:2003/2116, T:14/05/2003)

¹ 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 137 nci maddesi.

² 02/06/2005 tarihli ve 25833 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 2005/14 sayılı Genelge

Kamu Denetçiliği Kurumunun K.17.05.2016 tarihli ve Şikâyet No:2015/5738 nolu kararında, "Hiç kuşkusuz takdir yetkisinin bulunması, idarenin keyfi davranması anlamına gelmemektedir. İdare bu takdir yetkisini kullanırken mevzuatın koyduğu sınırlar içinde kalmalı, bu yetkiyi yasanın öngördüğü amaçtan başka ya da kamu yararı dışında başka bir amaç için kullanmamalı, eşitlik ilkesine uygun hareket etmeli, adil olmalı ve hakkaniyet ölçüsünü gözetmelidir.

657 sayılı Kanunun 137 inci madde metninden anlaşıldığı üzere idarelere belirli şartların oluşması durumunda takdir yetkisi kapsamında görevden uzaklaştırma yetkisi verilmiştir. Takdir yetkisinin sınırları aynı kanunda "kamu hizmetinin gerekliliği", "görevi başında kalmasında sakınca bulunması" olarak ifade edilmiştir.

Bir tedbir niteliğinde olan bu yetkinin yasa ile düzenlenmesiyle; memurun işlediği ileri sürülen suçun niteliğine ve yürüttüğü görevin önemine göre, kamu hizmetlerinin düzenli ve sağlıklı şekilde yürütülmesinin sağlanması, bu kişilerin görevleri başlarında kalmaları halinde çalıştıkları kurum veya bu kurumun hizmetlerinden faydalanan vatandaşların güven duygusunun sarsılmasının önlenmesi, açılan soruşturmaların sağlıklı yürütülmesi, delillerin karartılmasının önüne geçilmesi ve benzeri maslahatlar amaçlanmaktadır. Görüldüğü üzere, memurun görevden uzaklaştırılmasının, yürütülen soruşturmanın etkileneceği konusunda açık ve güçlü bir ihtimal bulunmasına münhasıran kullanılan bir yetki değil; aynı zamanda, idarenin diğer sakınca gördüğü hallerde de kullanabileceği bir yetki olduğu anlaşılmaktadır.

Görevden uzaklaştırma geçici bir işlem olup bir memurun görevden uzaklaştırılabilmesi için hakkında soruşturma açılması veya cezai kovuşturma yapılması ve ilgilinin görevinin başında kalmasının gördüğü kamu hizmeti bakımından sakıncalı bulunması gerekmektedir. Sakıncanın hangi hallerde doğacağı ve kamu hizmetlerinin gerekleri kanunla belirtilmediğine göre bunun tespitinde idareye takdir hakkı tanınmış bulunmaktadır.

...

Şikâyetçiye isnat edilen suçun yürüttüğü hizmetle doğrudan ilgisi bulunduğu açıktır. İdare hukukunda sorumluluk işlemi yapan memura değil kamu hizmetini sunan idareye atfedilmektedir. Bu kapsamda "zimmet ve resmi belgede sahtecilik suçu" gibi ciddi iddialar karşısında söz konusu idarenin olabilecek olası sakıncalardan kaçınmak istemesini olağan karşılamak gerekir. Ayrıca, ciddi suç şüphesi olan kamu personelin görevi başında kalmasının hizmetten yararlananların güven duygusunun zedelenme ihtimalinin olması, idareleri bu tedbiri almaya sevk etmektedir.

Şüphesiz ki, hakkında görevden uzaklaştırma tedbirinin uygulanması şikâyetçinin suçlu olduğu anlamına gelmemektedir. Bu nedenle, kanun koyucu ilgilinin görevden uzaklaştırıldığı süre içerisinde aylıklarının üçte ikisi kendisine ödenmesini ve sosyal hak ve yardımlardan faydalanmaya devam etmesini düzenleyerek suçu hükmen sabit oluncaya kadar mağdur olmamasını sağlamaya çalıştığı; diğer yandan ise, ilgilinin suçlu olma ihtimaline binaen, bir tedbir mahiyetinde ve kamunun yararını korumak amacıyla, kişiyi fiilen görevinden uzaklaştırarak ve aylıklarının üçte birinde kesintiye giderek bir anlamda kamu zararının önlenmesini amaçladığı düşünülebilir. Ayrıca, Kanunun 143 üncü maddesindeki şartların gerçekleşmesi durumunda, görevden uzaklaştırılan memurun görevine iadesi ve aylığından yapılan üçte birlik kesintinin iade edilmesi zorunluluğunu getirilmiştir.

Yukarıdan bu yana yapılan açıklamalar, dosyadaki bilgi ve belgeler, anılan mevzuat hükümleri, yüksek yargı kararları ve tüm dosya içeriği göz önünde bulundurulduğunda; görevden uzaklaştırma işleminin bir tedbir niteliğinde olduğu, görevden uzaklaştırılan kişinin suçlu olduğu anlamına gelmediği, idarenin kişinin görevinin başında bulunması konusunda kendisine yasalarla tanınan takdir yetkisini kullandığı değerlendirilmektedir. Bu aşamada, Kurumumuzca ilgili idarenin iç işleyişini ve hizmet gereklerinin ne olduğunu bilmeksizin idarenin yerine geçerek takdir yetkisini kaldırarak biçimde karar vermesi de mümkün değildir. Bu bağlamda, idarenin bu takdir yetkisini, yetkinin verilmiş amacının dışında, objektifliğe ve tarafsızlığa uymadan, eşitliği ihlal edecek ve ayrımcılığa yol açacak şekilde, keyfi, aşırı ve orantısız bir surette, cezalandırma salikiyle kullandığı yönünde herhangi bir delile ulaşılmadığından şikâyetçinin talebinin reddi gerektiği sonuç ve kanaatine ulaşılmıştır." denilmektedir.

2. GÖREVDEN UZAKLAŞTIRMA TEDBİRİ KİMLERE UYGULANIR?

1982 Anayasasında memurlar ve diğer kamu görevlileri hakkında işledikleri iddia edilen suçlardan ötürü ceza kovuşturması açılması, kanunla belirlenen istisnalar dışında, kanunun gösterdiği idari merciin iznine bağlı olduğu³ hüküm altına alınmıştır. Bu çerçevede görevden uzaklaştırmanın Devlet memurlarına uygulanacağı açık olup, sözleşmeli personel ve işçiler bakımından durumun incelenmesi gerekmektedir.

7433 sayılı Kanunla 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 4 üncü maddesine eklenen paragrafla⁴, sözleşmeli personelin görevden uzaklaştırılması ile disipline aykırı fiil ve hâllerin gerçekleşmesi durumunda bu personele verilmesi gereken disiplin cezaları, disiplin cezası vermeye yetkili merciler ve disiplin kurulları ile disipline dair diğer hususlar hakkında Devlet memurlarının tabi olduğu hükümler uygulanır. Ancak, kademe ilerlemesinin durdurulması ve üstü ceza verilmesini gerektiren fiil ve hâllerde disiplin kurulunun kararı alınarak sözleşmeli personelin görevine atamaya yetkili amirin onayı ile son verilir.

Diğer yandan, işçiler ile ilgili 657 sayılı Kanun hükümlerinin uygulanmayacağı, mezkûr Kanunun 4 üncü maddesinin (D) fıkrasında belirtilmiştir. Bu sebeple işçilerin 657 sayılı Kanun dayanak gösterilerek görevden uzaklaştırılmaları mümkün değildir.

4857 sayılı İş Kanununda ve bu Kanunla ilgili diğer alt mevzuatta da işçilerin görevden uzaklaştırılması ile ilgili bir düzenleme bulunmamaktadır. İş Kanununun temel ilkelerine aykırı olmamak kaydıyla işyeri uygulama yönetmelikleri ile toplu iş sözleşmeleri ve sözleşmelerin ekinde yer alan ceza cetvellerine görevden uzaklaştırmaya ilişkin açık hükümler konulabilir.

3. GÖREVDEN UZAKLAŞTIRMAYA YETKİLİ OLANLAR

Görevden uzaklaştırmaya yetkililer,

- Atamaya yetkili amirler,
- Bakanlık ve genel müdürlük müfettişleri,
- İllerde valiler,
- İlçelerde kaymakamlar (ilçe idare şube başkanları hakkında valinin muvafakati şarttır.),

³ 2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 129 uncu maddesi.

⁴ 26/01/2023 tarihli ve 32085 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 7433 sayılı Devlet Memurları Kanunu ve Bazı Kanunlar ile 663 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamede Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun.



Valiler ve kaymakamlar tarafından alınan görevden uzaklaştırma tedbiri, memurun kurumuna derhal bildirilir.⁵

3.1. Yerel yönetimlerde atamaya yetkili amirler

Belediye ve bağlı kuruluşları ile bunların üyesi oldukları mahalli idare birliklerinde atamaya yetkili amirler;

a) Büyükşehir belediyelerinde;

aa) Genel sekreter dışındaki büyükşehir belediyesi personeli bakımından büyükşehir belediye başkanı,

bb) Genel sekreter, belediye başkanının teklifi üzerine Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı tarafından atandığı için Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı,⁶

b) İl, büyükşehir ilçe, diğer ilçe ve belde belediyelerinde belediye başkanı,⁷

c) Mahalli idare birliklerinde birlik başkanı,⁸

d) Büyükşehir belediyeleri su ve kanalizasyon idarelerinde;

aa) Genel müdür büyükşehir belediye başkanının teklifi Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı onayı ile atandığı için Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı,⁹

bb) Genel müdür ile hizmette en eski genel sekreter yardımcısı dışında kalan yönetim kurulunun üç üyesi büyükşehir belediye başkanının teklifi Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı onayı ile atandığı için Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı,¹⁰

cc) Diğer personel;

aaa) Daire başkanları teftiş kurulu başkanı ve 1. hukuk müşaviri genel müdürün teklifi, yönetim kurulunun kararı ve İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanının onayı ile atandığı için Büyükşehir Belediye Başkanı,

bbb) Müdürler, teknik elemanlar, avukatlar, müfettişler, daire başkan yardımcıları ve doktorlar genel müdürün teklifi üzerine yönetim kurulu kararı ile atandığı için yönetim kurulu,

⁵ 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 138 inci maddesi.

⁶ 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununun 22 nci maddesi.

⁷ 5393 sayılı Belediye Kanununun 38 inci maddesinin (j) bendi.

⁸ 5355 sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanununun 14 üncü maddesinin (j) bendi.

⁹ 2560 sayılı İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanunun 11 inci maddesi.

¹⁰ 2560 sayılı İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanunun 7 nci maddesi.



ccc) İSKİ'nin diğer personeli genel müdür tarafından atandığından genel müdür,¹¹

e) Büyükşehir bağlı kuruluşları (EGO, İETT, ESHOT)

aa) 3645 sayılı Kanun çerçevesinde;

aaa) İstanbul Elektrik Tramvay ve Tünel İşletmeleri (İETT) Genel Müdürü büyükşehir belediye başkanının teklifi ve Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı onayı ile atandığından Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı,

bbb) Genel müdür yardımcıları, genel müdürün teklifi, belediye başkanının önerisi ile vali tarafından atandığı için İstanbul Valisi,

ccc) Daire başkanları, hukuk müşavirleri ve şube müdürleri genel müdürün önerisi üzerine büyükşehir belediye başkanı tarafından atandığı için büyükşehir belediye başkanı,

ddd) Diğer personel doğrudan doğruya genel müdür tarafından atandığından genel müdür,¹²

bb) 4483 sayılı Kanun¹³ ile İzmir Elektrik Su, Havagazı Otobüs ve Trolleybüs Umum Müdürlüğü Teşkilat ve Vazifeleri Hakkında Talimatname çerçevesinde İzmir Elektrik Su Havagazı Otobüs ve Trolleybüs Genel Müdürlüğü (ESHOT) genel müdürü ve diğer personel büyükşehir belediye başkanı tarafından atandığından büyükşehir belediye başkanı,

cc) 4325 sayılı Kanun hükümleri çerçevesinde;

aaa) Ankara Elektrik Havagazı ve Otobüs İşletme Müessesesi (EGO Genel Müdürlüğü) genel müdürü ve genel müdür yardımcıları büyükşehir belediye başkanının önerisi ile mahallin valisi tarafından atandığı için Ankara Valisi,

bbb) Daire başkanları, hukuk müşavirleri ve şube müdürleri genel müdürün önerisi üzerine büyükşehir belediye başkanı tarafından atandığından büyükşehir belediye başkanı,

ccc) Diğer memurlar doğrudan doğruya genel müdür tarafından atandığı için genel müdür,¹⁴

¹¹ 2560 sayılı İstanbul Su ve Kanalizasyon İdaresi Genel Müdürlüğü Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanunun 11 inci maddesi.

¹² 3645 sayılı İstanbul Elektrik, Tramvay ve Tünel İdareleri Teşkilât ve Tesisatının İstanbul Belediyesine Devrine Dair Kanunun 10 uncu maddesi.

¹³ 4483 sayılı İzmir Tramvay ve Elektrik Türk Anonim Şirketi İmtiyazıyla Tesisatının Satın Alınmasına Dair Mukavelelerin Tasdiki ve Bu Müessesenin İşletilmesi Hakkında Kanun

¹⁴ 4325 sayılı Ankara Elektrik ve Havagazı ve Adana Elektrik Müesseselerinin İdare ve İşletmeleri Hakkında Kanunun 6 ncı maddesi.

657 sayılı Kanuna göre, görevden uzaklaştırma yetkisi bulunmayan soruşturmacıların, ilgili mevzuata göre, görevden uzaklaştırma tedbirinin alınması gereken hallerin varlığını tespit etmeleri halinde gecikmeksizin görevden uzaklaştırma yetkisi bulunan amirin bilgilenmesini temin amacıyla durumu soruşturma emrini veren amire bildirirler ve görevden uzaklaştırma talebinde bulunurlar.

657 sayılı Kanunun 138 inci maddesinde, görevden uzaklaştırma yetkisinin vali, kaymakam ve müfettişler dışında sadece atamaya yetkili amirlere tanınmış olması nedeniyle, atamaları Maliye Bakanlığınca yapılan saymanların, görevden uzaklaştırılmalarının da aynı Bakanlıkça yapılacağı hususunda kuşkuyla yer yoktur. (Danıştay 1. Daire, E:1996/18, K:1996/124, T:07/06/1996)

657 sayılı Kanunun 138/ç maddesi uyarınca ilçelerde kaymakamların görevden uzaklaştırma yetkileri olduğundan, bu yetki kullanılarak tesis edilen işlemlerden dolayı açılan davalarda da kaymakamlığın hasım kabul edilmesi ve bu merciin husumetiyle davanın ve temyiz başvurusunun görülmesi tabii bulunmaktadır. (Danıştay 5. Daire, E:1988/2550, K:1991/239, T:19/02/1991)

Bakanlık ve genel müdürlük müfettişleri dışındaki soruşturma ve denetim elemanlarının görevden uzaklaştırma yetkisine sahip değildir. Görevden uzaklaştırmaya yetkili amirlere teklifte bulunabilirler. (Danıştay 5. Daire, E:1994/286, K:1997/966, T:05/05/1997)

4. GÖREVDEN UZAKLAŞTIRAN AMİRLERİN SORUMLULUKLARI

Görevinden uzaklaştırılan Devlet memurları hakkında görevden uzaklaştırmayı izleyen 10 iş günü içinde soruşturmaya başlanması gerekmektedir.

Memuru görevden uzaklaştırdıktan sonra memur hakkında derhal soruşturmaya başlamayan, keyfi olarak veya garaz veya kini dolayısıyla bu tasarrufu yaptığı, yaptırılan soruşturma sonunda anlaşılan amirler, hukuki, mali ve cezai sorumluluğa tabidirler.¹⁵

Haklarında mahkemelerce cezai kovuşturma yapılan Devlet memurları da 657 sayılı Kanunun 138 inci maddedeki yetkililer tarafından görevden uzaklaştırılabilirler.¹⁶

Görüleceği üzere haklarında cezai kovuşturma yapılan Devlet memurları hakkında görevden uzaklaştırma tedbirinin uygulanmasında idarelere takdir yetkisi tanınmıştır.

Ancak kovuşturma sürecinde memurun tutuklanması halinde memuriyetle fiili irtibatı kesileceğinden görevden uzaklaştırmının uygulanması zorunluluk arz etmektedir.

¹⁵ 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 139 uncu maddesi.

¹⁶ 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 140 inci maddesi.

Tapu Sicil Müdürü olarak görev yapan davacının görevden uzaklaştırılmasına ve durumunun iki ayda bir incelenmesine ilişkin işlemin iptali istemiyle açılan davada, görevden uzaklaştırmanın, yalnızca yürütülen soruşturma ya da kovuşturma nedeniyle suç delillerinin ortadan kaldırılmasını engelleyen bir önlem olmadığı, memurun işlediği ileri sürülen suçun niteliğine ve yürüttüğü görevin önemine göre, görevi başında kalmasının sakıncalı olduğu kanaatine varılan hallerde, kamu hizmetinin düzenli, sağlıklı bir şekilde yürütülmesini ve hizmetten yararlananların güven duygusunun sarsılmasının önüne geçilmesini amaçlayan geçici bir tedbir olduğu sonucuna varılmaktadır. Şüphesiz ki, bu tedbirin uygulanması görevden uzaklaştırılan kişinin suçlu olduğu anlamına gelmemektedir. Uyuşmazlık konusu olayda, tapu sicil müdürü olan ve tapu kayıtlarının gerçeğe uygun ve düzenli bir şekilde tutulmasından sorumlu olan davacının, "kendisine emanet edilen tapu sicilleri üzerinde hukuki sebepten yoksun sahte tesciller oluşturduğu" iddiasıyla yargılandığı anlaşılmaktadır. Davacıya isnat edilen fiilin yürüttüğü hizmetle doğrudan ilgili olduğu açıktır. Bu itibarla, davacıya isnat edilen fiiller ve bu nedenle hakkında açılan ceza davası, yürüttüğü hizmeti ve hizmetten yararlananları olumsuz etkileyecek nitelikte olduğundan, görevden uzaklaştırılmasına dair işlemde hukuka aykırılık görülmemiştir. (Danıştay İdari Dava Daireleri Genel Kurulu, E:2010/890, K:2013/2890, T:09/10/2013)

Hakkında soruşturma açılması nedeniyle 657 sayılı Yasanın 137. maddesine göre görevden uzaklaştırılan memurların, asıl kadro unvanları saklı kalmak koşuluyla, soruşturma sonuna kadar görevle ilişkilerinin fiilen kesilmesi zorunludur. (Danıştay 5. Daire, E:1986/1371, K:1988/1903, T:16/06/1988)

5. GÖREVDEN UZAKLAŞTIRILAN VEYA GÖREVİNDEN UZAK KALAN MEMURLARIN HAK VE YÜKÜMLÜLÜKLERİ

Görevden uzaklaştırılan ve görevi ile ilgili olsun veya olmasın herhangi bir suçtan tutuklanan veya gözaltına alınan memurlara bu süre içinde aylıklarının üçte ikisi ödenir. Bu gibiler bu Kanunun öngördüğü sosyal hak ve yardımlardan faydalanmaya devam ederler.

657 sayılı Kanunun 143 üncü maddede sayılan durumların gerçekleşmesi halinde, bunların aylıklarının kesilmiş olan üçte biri kendilerine ödenir ve görevden uzakta geçirdikleri süre, derecelerindeki kademe ilerlemesinde ve bu sürenin derece yükselmesi için gerekli en az bekleme süresini aşan kısmı, üst dereceye yükselmeleri halinde, bu derecede kademe ilerlemesi yapılmak suretiyle değerlendirilir.¹⁷

Görevden uzaklaştırılan, görevi ile ilgili olsun veya olmasın herhangi bir suçtan tutuklanan veya gözaltına alınanlardan kanunları gereğince eksik aylığa müstahak bulunanların genel sağlık sigortası primleri, emeklilik keseneğine esas aylıklarının veya prime esas kazanç tutarının yarısı üzerinden tahakkuk ettirilerek Sosyal Güvenlik Kurumuna ödenmesi gerekmektedir.¹⁸

¹⁷ 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 141 inci maddesi.

¹⁸ 12/05/2010 tarihli ve 27579 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Sosyal Sigorta İşlemleri Yönetmeliğinin 108 inci maddesi.



1- Aylık Tutar (2/3 oranında ödenir)

657 sayılı Kanunun 141 inci maddesi çerçevesinde aylığın bir bölümü olarak üçte ikisi ödenir.

2- Ek Gösterge (2/3 oranında ödenir)

657 sayılı Kanunun 141 inci maddesi çerçevesinde aylığın bir bölümü olarak üçte ikisi ödenir.

3- Taban Aylık (2/3 oranında ödenir)

657 sayılı Kanunun 141 inci maddesi çerçevesinde aylığın bir bölümü olarak üçte ikisi ödenir.

4- Kıdem Aylık (2/3 oranında ödenir)

657 sayılı Kanunun 141 inci maddesi çerçevesinde aylığın bir bölümü olarak üçte ikisi ödenir.

5- Yan Ödeme (2/3 oranında ödenir)

657 sayılı Kanunun 141 inci maddesi çerçevesinde aylığın bir bölümü olarak üçte ikisi ödenir.

6- Emekli Keseneği Karşılığı (1/2 oranında ödenir)

Sosyal Sigorta İşlemleri Yönetmeliğinin 108 inci maddesi gereği yarısı ödenir.

7- Genel Sağlık Sigortası Primi (Devlet Payı) (1/2 oranında ödenir)

Sosyal Sigorta İşlemleri Yönetmeliğinin 108 inci maddesi gereği yarısı ödenir.

8- Özel Hizmet Tazminatı (2/3 oranında ödenir)

657 sayılı Kanunun 141 inci maddesi çerçevesinde aylığın bir bölümü olarak üçte ikisi ödenir.

9- Aile Yardımı (Tam ödenir)

657 sayılı Kanunun 141 inci maddesi çerçevesinde sosyal hak ve yardımlardan yararlanılır, tam ödenir.

10- Çocuk Yardımı (Tam ödenir)

657 sayılı Kanunun 141 inci maddesi çerçevesinde sosyal hak ve yardımlardan yararlanılır, tam ödenir.

11- Dil Tazminatı (2/3 oranında ödenir)

657 sayılı Kanunun 141 inci maddesi çerçevesinde aylığın bir bölümü olarak üçte ikisi ödenir.

12- Makam/Görev Tazminatı (2/3 oranında ödenir)

657 sayılı Kanunun 141 inci maddesi çerçevesinde aylığın bir bölümü olarak üçte ikisi ödenir.

13- Ek Ödeme (666 KHK) (2/3 oranında ödenir)

657 sayılı Kanunun 141 inci maddesi çerçevesinde aylığın bir bölümü olarak üçte ikisi ödenir.

14- İlave Ödeme (375 KHK Ek 40) (2/3 oranında ödenir)

657 sayılı Kanunun 141 inci maddesi çerçevesinde aylığın bir bölümü olarak üçte ikisi ödenir.

15- Toplu Sözleşme İkramiyesi (Tam ödenir)

375 sayılı KHK'nın ek 4 üncü maddesi.

16- Sosyal Denge Tazminatı (Sosyal denge sözleşmesinde)

Belediye ve sendika arasında yapılan sosyal denge sözleşmesinde yer alan hükümlere göre

İl Özel İdaresi ile... arasında düzenlenen ve 29.07.2016-29.07.2018 tarihler arasında geçerli olan "Sosyal Denge Tazminatı Sözleşmesi"nin "Sosyal Denge Sözleşmesinden Yararlanma Şartları" başlıklı 19 uncu maddesinin (c) fıkrasında yer alan;

"657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 141 inci maddesinde sayılan haller nedeni ile görevinden uzaklaştırılan veya görevinden uzak kalan personele bu süre içerisinde sosyal denge tazminatı ödenmez. (...)" hükümleri uyarınca herhangi bir nedenle görevinden uzaklaştırılan personele sosyal denge tazminatı ödenmeyeceği açıktır.

657 sayılı Devlet Memurları Kanununun "Görevden uzaklaştırılan veya görevinden uzak kalan memurların hak ve yükümlülüğü" başlıklı 141 inci maddesindeki; "Görevden uzaklaştırılan ve görevi ile ilgili olsun veya olmasın herhangi bir suçtan tutuklanan veya gözaltına alınan memurlara bu süre içinde aylıklarının üçte ikisi ödenir. ..." hükmü esas alınarak söz konusu tazminatın ödenmesi mümkün değildir.

Çünkü sosyal denge tazminatının dayanağı 657 sayılı Kanun değil; 375 sayılı KHK ve 4688 sayılı Kanun ile bu KHK ve Kanuna istinaden düzenlenen "Sosyal Denge Tazminatı Sözleşmesi"dir.

Bu itibarla, ... İl Özel İdaresi ile... arasında düzenlenen sözleşmenin yukarıda yazılı açık hükmüne rağmen, görevlerinden uzaklaştırılan adı geçen personele görevlerinden uzakta kaldıkları 9 ay boyunca sosyal denge tazminatının 2/3 oranında ödenmesine devam edilmesi suretiyle sebep olunan toplam... TL kamu zararının sorumlularına ortaklaşa ve zincirleme ödettirilmesine. (Sayıştay 1. Dairesinin K.10730, İlam No:69, 18/12/2018)

5.1. Görevden uzaklaştırılanların sosyal güvenlik primleri

Aylıklarını aldıktan sonra görevden uzaklaştırılan, görevi ile ilgili olsun veya olmasın herhangi bir suçtan tutuklanan veya gözaltına alınan kamu görevlilerinin görevden uzaklaştırıldığı, tutuklandığı veya gözaltına alındığı tarihten itibaren ilgili aydaki ödeme için;

Harcama birimince Muhasebat Genel Müdürlüğü Genel Tebliği (Sıra No: 83)¹⁹ ekinde yer alan tablo (EK-1 Tablo) düzenlenir ve bulunan tutarın 1/3'ü ilgili adına borç çıkarılır.

¹⁹ 28/11/2023 tarihli ve 32383 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Muhasebat Genel Müdürlüğü Genel Tebliği (Sıra No: 83)

Görevden uzaklaştırılan, görevi ile ilgili olsun veya olmasın herhangi bir suçtan tutuklanan veya gözaltına alınan kamu görevlileri ile ilgili olarak özel mevzuatında yer alan mali hükümler saklıdır.

Görevden uzaklaştırılan, görevi ile ilgili olsun veya olmasın herhangi bir suçtan tutuklanan veya gözaltına alınan memurlara bu süre içinde yan ödeme ve özel hizmet tazminatlarının üçte ikisinin ödenmesi gerektiği hakkında. (Sayıştay Genel Kurulu; K.No:4312/2, T.12/12/1983)

Görevden uzaklaştırılan davacının terfiinde değerlendirilmeyen sürelerin hakkındaki yargı kararının kesinleşmesi üzerine 657 sayılı yasanın 141. maddesinin 2. fıkrası gereğince idarece kendiliğinden değerlendirilerek terfisinin yapılması gerekir. (Danıştay 5. Daire, E:1997/428, K:1999/2734, T:27/05/1999)

Görevden uzaklaştırma işlemi, davacının tutuklanması ve daha sonra da hakkında ceza davası açılması üzerine tesis edildiğinden; bu işlem nedeniyle, davacının acı ve üzüntüye düşmesi veya şeref ve haysiyetinin incinmesinden ve dolayısıyla manevi tazminatın koşullarının oluştuğundan söz edilemeyeceği hakkında. (Danıştay 5. Daire, E:2000/4550, K:2004/30, T:19/01/2004)

Haklarındaki tutukluluk veya gözaltı kararı kaldırılmasına rağmen göreve başlatılmalarını istemeyen memurlar göreve izinsiz veya özürsüz gelmedikleri gerekçesiyle 657 sayılı Kanunun 94 üncü maddesi gereğince görevden çekilmiş sayılmaları gerektiği hakkında. (Danıştay 5. Daire, E:1987/550, K:1987/2124, T:30/12/1987)

657 sayılı Kanunun görevden uzaklaştırılan veya görevinden uzak kalan memurların hak ve yükümlülüğünü düzenleyen 141. maddesinde; görevden uzaklaştırılan ve görevi ile ilgili olsun veya olmasın herhangi bir suçtan tutuklanan veya gözaltına alınan memurlara bu süre içinde aylıklarının üçte ikisinin ödeneceği hükme bağlanmıştır. Nitekim davacıya yargılamasının ve görevden uzaklaştırma kararının devam ettiği süre içinde, kanunen öngörülen nispette aylığının ödendiği ihtilafsızdır. Bilahare mahkûmiyet kararı verilmesi üzerine idaresince memuriyetle ilişkisi kesildiğine ve bu işlem kesinleştiğine göre aylık ödenmemesinin de mevzuata aykırılık bulunmaktadır. (Danıştay 5. Daire, E:1981/1463, K:1985/2174, T:20.09.1985)

657 Kanun'da, görevden uzaklaştırmanın Devlet memurları hakkında alınan ihtiyati bir tedbir olduğu, görevden uzaklaştırılanların, aylıklarının üçte ikisinin ödeneceği, bu gibilerin bu Kanunun öngördüğü sosyal hak ve yardımlardan faydalanmaya devam edecekleri düzenlemesine yer verilmiş olup, İdarelerin, 657 sayılı Kanunun 76. maddesiyle kendilerine tanınan naklen atama yetkisini bu dönemde kullanamayacaklarına yönelik bir kısıtlama getirilmemiştir. Bu nedenle, dava konusu işlemin, davacının görevden uzak olduğu dönemde kurulmuş olması anılan işlemi sakatlamayacaktır. (Danıştay 5. Daire, E:2010/965, K:2013/1163, T:19/02/2013)

Yukarıda yer verilen mevzuat hükümleri incelendiğinde ilgili personelin;

-Görevi ile ilgili olsun veya olmasın herhangi bir suçtan tutuklanan, gözaltına alınan veya açığa alınan memurlara bu süre içinde aylıklarının üçte ikisinin ödeneceği, göreve tekrar başlatılmaları halinde aylıklarının kesilmiş olan üçte birinin kendisine ödeneceği,

-Görevinden uzakta geçirdiği sürenin göreve dönüş sonrası kademe ilerlemesinde veya derece yükselmesinde değerlendirileceği,

-Emeklilik şartlarını sağlaması durumunda Devlet memurlarına tanınan bir hak olarak emeklilik talebinde bulunabileceği,

-Yıllık iznin memura tanınan bir hak olduğu ve bu haktan yararlanabileceği,

-Sosyal denge tazminatının sosyal denge sözleşmesi ile belirlendiği, kapsama dahil personele her ay aylıkları ile birlikte ödendiği, Başkanlığınız ile ilgili sendika arasında yapılan sosyal denge sözleşmesinde görevden uzaklaştırılan personele sosyal denge tazminatının ödenip ödenmeyeceği konusunda hüküm olması halinde bu hükmün uygulanması gerektiği hk. (Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğü'nün 24/11/2023 tarihli ve -8026695 sayılı görüş görüş yazısı)

Görevden uzaklaştırılan süreler "fiilen çalışma gibi sayılır mı?

Buna göre, Devlet memurlarının görevinin başında kalmasında sakınca görülen hallerde görevden uzaklaştırma tedbiri uygulanabileceği ve görevden uzaklaştırılan ve görevi ile ilgili olsun veya olmasın herhangi bir suçtan tutuklanan veya gözaltına alınanlara aylıklarının üçte ikisinin ödenmesi gerektiği, 143 üncü maddede yazılı hallerin gerçekleşmesi halinde görevden uzak kalan sürelerinin kademe ilerlemesinde değerlendirileceği ile aylıklarının kesilmiş olan üçte birinin kendilerine ödeneceği anlaşılmaktadır. Bununla birlikte, söz konusu sürelerin, 657 sayılı Kanunun ilgili maddelerinde hüküm altına alınmış olan belirli bir görevde çalışma süresi veya fiilen çalışılan sürelerden sayılacağına ilişkin bir hükme yer verilmemiştir.

Bununla birlikte, bahse konu Kanunun ilgili maddelerinde yer verilen belirli bir görevde çalışma süresi ile fiilen çalışılan sürelerin hesabında bu görevde geçen süreler ile bu hususta kanun koyucunun özel olarak öngörmüş olduğu süreler değerlendirilmektedir. Bir örnek vermek gerekirse, 8/4/1929 tarihli ve 1416 sayılı Kanun kapsamında yurt dışına gönderilenlerin bu sürelerinin değerlendirilmesine ilişkin olarak aynı Kanunun 21 inci maddesinin üçüncü fıkrasında, "Bu kişilerin yurt dışında lisansüstü eğitim amacıyla geçirdikleri sürelerin tamamı, Bakanlıkça

belirlenen yurt dışında azami eğitim süresini geçmemek üzere, memuriyette geçmiş sayılarak, bu sürelerin her yılı bir kademe ilerlemesine ve her üç yılı bir derece yükselmesine esas olacak şekilde değerlendirilir ve 657 sayılı Kanunun 68 inci maddesinin hüküm (B) fıkrasında öngörülen çalışma sürelerinin hesabında da dikkate alınır. " altına alınarak söz konusu sürelerin 657 sayılı Kanunun 68 inci maddesinin (B) fıkrasında öngörülen çalışma sürelerinin hesabında dikkate alınması imkânı sağlanmıştır.

Şu halde, Devlet memurlarından haklarında görevden uzaklaştırma tedbiri uygulananların bu süreleri, 657 sayılı Kanunun 143 üncü maddesinde hallerin gerçekleşmesi halinde kazanılmış hak aylığında değerlendirilmekte olup görevi ile olan fiili ilişkisi sona erdiğinden hareketle mezkûr Kanunun ilgili maddelerinde hüküm altına alınmış olan belirli bir görevde çalışma süresi veya fiilen çalışma süresinden sayılmasına imkân bulunmamaktadır. (Cumhurbaşkanlığı Genel Sekreterliği Personel ve Prensipier Genel Müdürlüğünün bila tarihli ve 287958 sayılı yazısı)

Buna göre, görevden uzaklaştırılan memurlara, " aylık" ve 657 sayılı Kanunda belirtilen "sosyal hak ve yardımlardan" olmayan diğer maddi ödeme unsurlarının ödenebilmesi için "görevden uzaklaştırma" işleminin yargı kararı ile iptal edilmesi gerekmektedir; diğer bir anlatımla; idarenin, görevden uzaklaştırma işleminin tesisinde kusurlu olduğunun, memurun fiilen görevinin başında olmasına engel teşkil eden idari işlemin (hukuki engelin) yani görevden uzaklaştırma işleminin hukuka aykırılığının ortaya konulması gerektiği açıktır.

Bu itibarla; "görevden uzaklaştırma" işlemlerine dava açılmadığı, dolayısıyla bu işlemlerin hukuka aykırılığının yargı kararı ile ortaya konulmadığı ve hukuka uygunluk karinesinden yararlanıldığı durumlarda; görevden uzakta kalan dönemlere ilişkin ek ders ücretlerinin ödenmesine imkan bulunmamaktadır. (Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu, E:2023/31, K:2023/36)

Bu minvalde, başlangıçta gösterge ve ek gösterge aylığından oluşan "aylık" kavramının yeni getirilen ödeme kalemleri ile birlikte genişletildiği, 375 sayılı KHK'nın ek 40 ncı maddesinde düzenlenen ilave ödemenin Devlet memurlarının aylığının bir parçası olduğu anlaşılmaktadır.

Bu itibarla, görevden uzaklaştırılan personele 375 sayılı KHK gereğince ilave ödemenin 2/3'ünün verilebileceği değerlendirilmektedir. (Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğünün 29/08/2023 tarihli ve - 7248463 görüş yazısı)

6. GÖREVDEN UZAKLAŞTIRMA TEDBİRİN KALDIRILMASI

Soruşturma sonunda disiplin yüzünden memurluktan çıkarma veya cezai bir işlem uygulanmasına lüzum kalmayan Devlet memurları için alınmış olan görevden uzaklaştırma tedbiri, 657 sayılı Kanunun 138 inci maddedeki yetkililerce (Müfettişler tarafından görevden uzaklaştırılanlar hakkında atamaya yetkili amirlerce) derhal kaldırılır.

Görevden uzaklaştırma tedbirini kaldırmayan görevli hakkında 657 sayılı Kanunun 139 uncu madde hükmü uygulanır.²⁰

657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 141 inci maddesine istinaden görevinden uzaklaştırılan ve bilahare görevine iade edilen Devlet memurlarının görevden uzakta geçirdikleri sürenin ilgililerin kazanılmış hak aylığında değerlendirilmesi ve yıllık izin sürelerinin hesabında Devlet memurlarının kazanılmış hak aylıklarında değerlendirilen hizmet sürelerinin dikkate alınması karşısında; ilgi yazıda göreve iade edildiği belirtilen personelin yıllık izinlerinin, 657 sayılı Kanunun 102 ve 103 üncü maddeleri hükümleri çerçevesinde kullanılması gerekmekte olup, mezkûr 103 üncü maddede cari yıl ile bir önceki yıl hariç önceki yıllara ait kullanılmamış izin haklarının düşeceği belirtildiğinden ilgiliye cari yıl ile birlikte önceki yıla ait izin hakkının kullanılması gerektiği mütalaa edilmektedir. (DPB Mütalaa Özeti, 21/09/2007-16172)

Hakkındaki görevden uzaklaştırma tedbiri kaldırılan davacının eski görevine ve görev yerine iade edilmesi gerekli iken, naklen atanmasında hukuka uyarlık bulunmamaktadır. (Danıştay 5. Daire, E:1992/5699, K:1993/609, T:15/02/1993)

7. MEMURUN GÖREVE TEKRAR BAŞLATILMASI ZORUNLU OLAN HALLER

Soruşturma veya yargılama sonunda yetkili mercilerce;

- a) Haklarında memurluktan çıkarmadan başka bir disiplin cezası verilenler,
- b) Yargılamanın men'ine veya beraatine karar verilenler,
- c) Hükümden evvel haklarındaki kovuşturma genel af ile kaldırılanlar,
- ç) Görevlerine ve memurluklarına ilişkin olsun veya olmasın memurluğa engel olmayacak bir ceza ile hükümlü olup cezası ertelenenler,

Bu kararların kesinleşmesi üzerine haklarındaki görevden uzaklaştırma tedbiri kaldırılır.²¹

²⁰ 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 142 nci maddesi.

²¹ 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 143 üncü maddesi.

657 sayılı Kanunun görevden uzaklaştırılan memurun göreve tekrar başlatılması zorunlu olan halleri düzenleyen 143. maddesinin (C) bendinde; soruşturma veya yargılama sonunda yetkili mercilere görevlerine ve memurluklarına ilişkin olsun veya olmasın memurluğa engel olmayacak bir ceza ile hükümlü olup cezası ertelenenlerin, bu kararların kesinleşmesi üzerine haklarındaki görevden uzaklaştırma tedbirinin kaldırılacağı hükme bağlanmıştır. Dava dosyasının incelenmesinden davacı hakkında verilen cezanın memurluğa engel olacak nitelikte bulunmadığı ve ertelendiği anlaşıldığı cihetle adı geçeninin tekrar göreve başlatılması gerekirken aksine tesis edilen işlemde yukarıda anılan hüküm uyarınca mevzuata uyarlık görülmemiştir. (Danıştay 5. Daire, E:1981/2950, K:1983/1892)

Davacı, görevden uzaklaştırıldığı 15.12.1981-10.04.1989 tarihleri arasındaki sürenin intibakında değerlendirilmesi için yaptığı başvurunun reddine ilişkin 12.04.1996 günlü, 2941 sayılı işlemin iptali istemiyle dava açmıştır. Kamu davasının zamanaşımı nedeniyle ortadan kaldırılması hali 657 sayılı Yasada öngörülmemiş ise de bu halde ilgilinin hüküm giymemiş olduğu açık olduğu gibi anılan Yasanın 143. maddesinin bir bütün olarak değerlendirilmesinden, göreve iade edilmiş olan davacının görevden uzaklaştırıldığı 15.12.1981-10.04.1989 tarihleri arasındaki süresinin intibakında değerlendirilmesi gerektiği sonucuna varıldığından aksi yöndeki Mahkeme kararında hukuki isabet görülmemiştir. (Danıştay 5. Daire, E:1999/538, K:2001/375, T:15/02/2001)

5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 231. maddesi uyarınca hükmün açıklanmasının geri bırakılmasının sanık hakkında hukuki sonuç doğurmadığı ve 657 sayılı Kanun'un 143. maddesinde yer alan erteleme kurumuna göre sanığın daha lehine olduğu hakkında. (Danıştay 5. Daire, E:2009/2547, K:2012/4980, T:02/07/2012)

Hükmün açıklanmasının geri bırakılması kararı ile beraat kararının benzer hukuki sonuçlar doğurduğu düşünüldüğünden, söz konusu personelin durumunun 657 sayılı Kanun'un 143/b maddesi kapsamında değerlendirilerek, hakkında alınan görevden uzaklaştırma tedbirinin kaldırılması gerekir. (DPB Mütalaa Özeti, 03/02/2010 – 657)

Tutukluluk hali kalktığı için görevine iade edilmekle birlikte hakkında yürütülen soruşturma devam eden memura görevinden uzak kaldığı süre içinde aylığından kesilen üçte birlik meblağın geri ödenmesinin ve görevden uzakta geçirdiği sürenin kademe ilerlemesi ve derece yükselmesinde sayılabılmesinin soruşturma veya yargılama sonunda verilecek kararın 143'üncü maddede sayılan hallerden birisi kapsamına girmesi şartına bağlı bulunduğu mütalaa edilmektedir. (DPB Mütalaa Özeti, 15/04/2009-5638)

Saniğa Ceza Verilmesine Yer Olmadığına Kararı

Etkin pişmanlık, fiilin suç olma özelliğini devam ettirmesine rağmen ceza verilmesine yer olmadığı kararı verileceği haller arasında CMK m.223/4-a'da düzenlenmiş bulunmaktadır. Dolayısıyla CMK'nın 223. maddesinin dördüncü fıkrası gereğince verilen ceza verilmesine yer olmadığına ilişkin karar, fiil suç teşkil etmesine rağmen faile belirli nedenlerle (etkin pişmanlık) ceza verilmemesi sonucunu doğuran nihai bir karardır. Dolayısıyla işlenen fiil sebebiyle suç sabittir.

Yukarıda ifade edilen nedenler bir bütün olarak gözetildiğinde; kişi hakkında verilen kararın "beraat" niteliğinde olmadığı, CMK m.223/4-a hükmü uyarınca verilen ceza verilmesine yer olmadığı kararında esasında kişinin o suçu işlediğinin sabit olduğu, bu nedenle de 657 sayılı Kanun'un görevden uzaklaştırma kararının kaldırılması ile ilgili maddelerinde yer alan durumların gerçekleşmediği, mezkûr kararda yer alan irtibat ve iltisaka ilişkin tespitlerin sadakat yükümlülüğü ile bağdaşmayacağından... hakkında verilen görevden uzaklaştırma tedbiri kararın kaldırılmasının uygun olmadığı değerlendirilmektedir. (Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğü'nün 12.06.2025 tarihli ve 12659198 sayılı görüş yazısı)

8. GÖREVDEN UZAKLAŞTIRMA TEDBİRİNİN KALDIRILMASINDA AMİRİN TAKDİRİ

657 sayılı Kanunun 140 ıncı ve 142 nci maddelerde 143 üncü maddenin a, b, c fıkralarında yazılı olanlar hakkındaki görevden uzaklaştırma tedbiri, Devlet memurunun soruşturmaya konu olan fiillerinin, hizmetlerini devama engel olmadığı hallerde her zaman kaldırılabilir.²²

9. SÜRE

Görevden uzaklaştırma; bir disiplin kovuşturması sebebiyle olduğu takdirde en çok 3 ay devam edebilir. Bu süre sonunda hakkında bir karar verilmediği takdirde memur görevine başlatılır.

Bir ceza kovuşturması sebebiyle olduğu takdirde görevinden uzaklaştırmaya yetkili amir (Müfettişlerin görevinden uzaklaştırdıkları memurlar hakkında atamaya yetkili amir) ilgilinin durumunu her iki ayda bir inceleyerek görevine dönüp dönmemesi hakkında bir karar verir ve ilgiliye de yazı ile tebliğ eder.²³

²² 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 144 üncü maddesi.

²³ 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 145 inci maddesi.

Olayda, 05/12/1988 tarihinde görevinden uzaklaştırılan davacının 05/10/1990 tarihinde idareye başvurarak görevden uzaklaştırma tedbirinin kaldırılarak görevine başlatılmasını istediği, davalı idare tarafından, yukarıda anılan 145. madde hükmü uyarınca her iki ayda bir inceleme yapılmak suretiyle ilgilinin göreve döndürülüp döndürülmemesi hususunda bir karar verilmesi gerekirken, tüm yargılama sürecini kapsayacak şekilde ve yargılamanın sonuçlanmasına kadar göreve iade edilmemesi yolunda tesis edilen dava konusu işlemin, bu haliyle kanuna açıkça aykırı olması karşısında, işlemin iptali yolundaki İdare Mahkemesi kararında hukuka aykırılık görülmediği hakkında. (Danıştay 5. Daire, E:1993/422, K:1995/1015, T:16/03/1995)

10. BELEDİYE BAŞKANI VE MECLİS ÜYELERİNİN GÖREVDEN UZAKLAŞTIRMALARI

Görevleriyle ilgili bir suç nedeniyle haklarında soruşturma veya kovuşturma açılan belediye organları (belediye başkanı, belediye meclisi ve belediye encümeni) veya bu organların üyeleri, kesin hükme kadar İçişleri Bakanı tarafından görevden uzaklaştırılabilir.

Görevden uzaklaştırma kararı iki ayda bir gözden geçirilir. Devamında kamu yararı bulunmayan görevden uzaklaştırma kararı kaldırılır.

Görevden uzaklaştırılanlar hakkında; kovuşturma açılmaması, kamu davasının düşmesi veya beraat kararı verilmesi, davanın genel af ile ortadan kaldırılması veya görevden düşürülmeyi gerektirmeyen bir suçla mahkûm olunması durumunda görevden uzaklaştırma kararı kaldırılır.

Görevden uzaklaştırılan belediye başkanına, görevden uzak kaldığı sürece aylık ödeneğinin üçte ikisi ödenir ve bu süre içinde diğer sosyal hak ve yardımlardan yararlanmaya devam eder.²⁴

Görevden uzaklaştırılan belediye başkanına, görevden uzak kaldığı süre boyunca kendisine ödenen aylık ödeneğin 2/3'ünün ödenebilecek olup, bu süre zarfında diğer sosyal ve hak ve yardımlardan yararlanabileceği mümkün bulunmakla birlikte, görevden uzak kalınan süre boyunca ödenmeyen üçte bir oranındaki ödeneğin göreve iade veya belediye başkanlığının sona ermesi gibi nedenlerle kendisine geri ödenmesi mümkün bulunmamaktadır. (Sayıştay 7. Dairesinin (Yılı: 2014, Karar No: 52, İlam No: 91, Tutanak Tarihi: 04/12/2015))

²⁴ 5393 sayılı Belediye Kanununun 47 nci maddesi.

Mahalli idare birlik organının veya bunların üyelerinin görevden uzaklaştırılmasında 5355 sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanununda hüküm bulunmayan durumlarda birlik tüzüğü ile birliğe devredilen hizmetlerle sınırlı olmak üzere Belediye Kanunu hükümleri uygulanacağı hüküm altına alınmıştır.²⁵

Dolayısıyla belediye ve mahalli idare birlikleri karar organları ile üyelerinin görevden uzaklaştırılmasında 657 sayılı Kanunda yer alan görevden uzaklaştırma hükümleri uygulanmayacak, 5393 sayılı Kanunda bulunan hükümler çerçevesinde işlem tesisi edilecektir.

Meclis üyeleri arasından görevlendirilen belediye başkan yardımcılarının hakkında bu sıfatları dikkate alınarak görevden uzaklaştırma tedbiri uygulanamayacağına ilişkin Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı Yerel Yönetimler Genel Müdürlüğünün 26/02/2022 tarihli ve 3914594 görüş yazısında, "Belediye başkanı takdirine bağlı olarak meclis üyeleri arasından görevlendirilen belediye başkan yardımcılarının hakkında bu sıfatlarından dolayı görevden uzaklaştırma tedbirinin uygulanamayacağı,

- Bu tedbirin 5393 sayılı Kanunda belirtildiği şekilde görevden uzaklaştırmanın "meclis üyesi" sıfatına göre yapılması gerektiği,*
 - Uhdesinde belediye başkan yardımcılığı görevi bulunan meclis üyesinin görevlerinden uzaklaştırılması, tutuklanması veya gözaltına alınması halinde görevlendirmenin, usulde paralellik ilkesi gereğince kamu yararı ve hizmet gerekleri çerçevesinde yine belediye başkanı tarafından ivedilikle sonlandırılması gerektiği," belirtilmiştir.*
-

²⁵ 5355 sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanununun 22 nci maddesi.



YEREL YÖNETİMLER GENEL MÜDÜRLÜĞÜ